

مجامع بین المللی حمل و نقل (بندری و دریایی)

International Transport Communities

1. مجامع و سازمان های بین المللی بندری

- IAPH •
- ICHCA •
- IMO (دریایی بندری) •
- ILO (دریایی بندری) •
- ICC (دریایی بندری) •
- WMU (دریایی بندری) •

2. مجامع و سازمان های بین المللی دریایی

- ISF •
- ICS •
- IMO (دریایی بندری) •
- ILO (دریایی بندری) •
- ICC (دریایی بندری) •
- WMU (دریایی بندری) •

3. مجامع و سازمان های بین المللی مشترک حمل و نقل (زمینی ، ریلی و هوایی)

- IATA •
- ICC •
- ECO •
- IRU •
- OTIF •
- World Bank •
- FIATA •
- ICAO •
- UNCTAD •
- WTO •
- WCO •

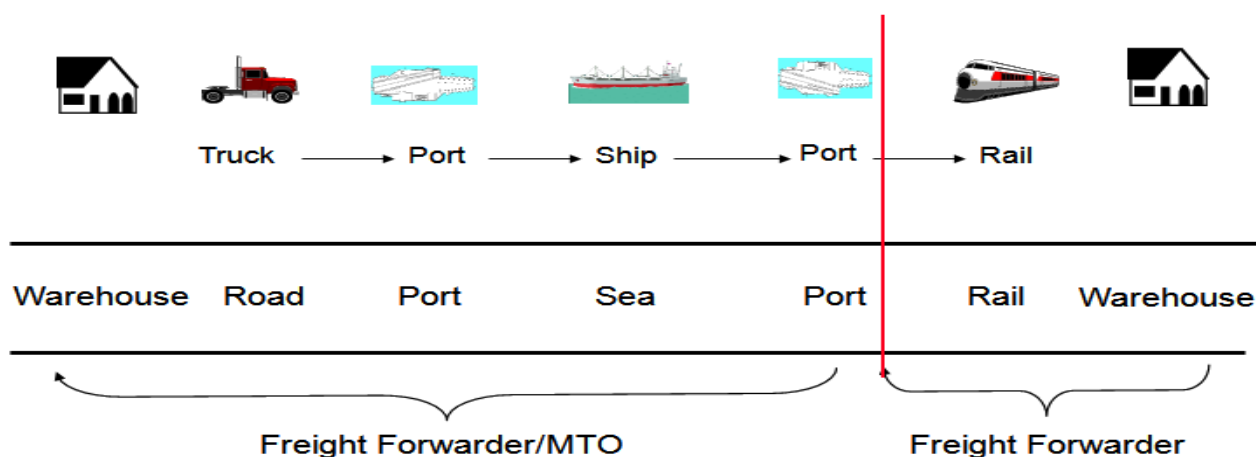
حمل و نقل دریایی از جمله شیوه های بسیار قدیمی حمل و نقل محسوب میشود و بشر همواره پی به مزایای تجارتي و رقابتي این نوع حمل برده است. در طول نیم قرن اخیر سرعت تغییرات در حمل و نقل دریایی به گ.نه ای پر شتاب بود که بیشتر مجامع و سازمان های سنتی حمل و نقل دریایی از بروزآوری ساختار و فرآیندهای خویش همگام با این تغییرات بازماندند و این خلا ها گاهی توسط سازمان هایی غیر حمل و نقلی پر میشد.

امروزه جهان را دهکده ای می پندارند که خطوط تجارتي همچون شریان هایی سرتاسر این دهکده را فراگرفته است و قطع هر یک از این شریان ها ممکن است به ناکارآمدی کل سیستم منجر شود. امروزه و با جهانی سازی شیوه تجارت نیز عوض شده و گونه های مختلف حمل و نقل به یکدیگر وابسته تر و نزدیک تر گردیده اند. امروزه به سختی میتوان حمل دریایی و زمینی را از هم تفکیک نمود، حتی گاهی این دو کانلا به هم آمیخته میگردد و خدمات لجستیکی یا Door to Door ارائه میدهند.

در تصویر ذیل نمونه ای از یکپارچگی حمل و نقل در تجارت جهانی را مشاهده می نمایید، در این حالت ایجاد تمایز و تفاوت بین سازمان ها و مجامع مختلف حمل و نقل بسیار دشوار میگردد، بعنوان مثال سازمان های حمل و نقل دریایی نمیتوانند بدون همکاری و هماهنگی با سازمان های حمل زمینی به کارآیی مناسب دست بیابند، از همین روست که نقاط اشتراک زیادی بین سازمان های مختلف مشاهده میگردد که از الزامات شیوه جدید تجارت جهانی میباشد.

بنابراین هنگامیکه از سازمان ها و مجامع حمل و نقل دریایی صحبتی به میان می آید نمی توان از سایر مجامع حمل و نقل و حتی سایر سازمان های اقتصادی و تجاری چشم پوشی نمود.

Door-to-door Transport

1- IMO) International Maritime Organization

سازمان جهانی دریانوردی

در سال 1948 یک کنوانسیون بین المللی در ژنو سنگ بنای سازمان جهانی دریانوردی را پایه گذارد، نام اولیه آن IMCO یا سازمان بین الدول مشورتی دریایی بود که در سال 1982 به IMO تغییر یافت. کنوانسیون IMO در سال 1958 اجرایی گردید و یکسال بعد سازمان جلسه ای برگزار نمود.

هدف این سازمان چنانچه در بند اول از کنوانسیون مربوطه آمده است، برقراری همکاری و هماهنگی فیما بین قوانین و رسوم کشورها در خصوص مسایل فنی کشتیرانی بین المللی و همچنین تشویق و تسهیل فراهم آوری استاندارد های مرتبط با ایمنی، کارایی ناوبری و کنترل آلودگی محیط زیست ناشی از کشتی ها می باشد. این سازمان همچنین در خصوص چهارچوب های قانونی و حقوقی قضایای فوق الذکر اعمال نظر میکند.

اولین وظیفه IMO تهیه نسخه جدید از کنوانسیون SOLAS میبود که یکی از مهمترین کنوانسیون های ایمنی دریایی می باشد، این وظیفه در سال 1960 انجام شد و پس از آن توجه سازمان به مسایلی همچون تسهیل ترافیک دریایی، خط شاهین و حمل کالای خطرناک جلب گردید.

در طول سال های بعد، IMO یک سری قوانین برای جلوگیری از تصادف کشتی های تانکر و به حداقل رساندن تبعات این تصادف ها تصویب نمود، همچنین برای مواجهه با تهدیدات محیط زیستی نظیر پاکسازی انبارهای کشتی تانکر و دفع زباله های موتورخانه کشتی قوانینی را مصوب نمود.

مهمترین دست آورد این مصوبات کنوانسیون جلوگیری از آلودگی توسط کشتی ها یا International Convention for Prevention of Pollution from Ships (MARPOL 1973) بود که بعد ها توسط پروتکل مربوطه به MARPOL 73/78 تغییر نام پیدا نمود می باشد. این کنوانسیون نه تنها آلودگی های نفتی اتفاقی و عملیاتی را پوشش می دهد بلکه آلودگی ناشی از مواد شیمیایی و کالاهای بسته بندی شده و حتی آلودگی هوا را پوشش میدهد.

در سال 1988 سیستم جهانی اضطرار و ایمنی دریایی را مصوب نمود و این سیستم در سال 1992 شروع بکار کرده تا سال 1999 کاملاً عملیاتی گردید. بدین ترتیب هر کشتی که در هر جای جهان گرفتار حالت اضطراری گردد تنها با فشار یک دکمه میتواند همگان را برای دریافت کمک آگاه سازد.

از جمله دیگر فعالیت های مهم این سازمان میتوان استقرار سیستم مدیریت ایمنی در کشتی های اقیانوس پیما (ISM) و همچنین بازبینی و بروز آوری سیستم های آموزشی و اعطای گواهینامه به دریانوردان (STCW) را نام برد. پس از حملات تروریستی یازده سپتامبر در کشور آمریکا، IMO نیز برای جلوگیری از حملات تروریستی در کشتی ها و بنادر و برای پیشگیری از استفاده از کشتی ها بعنوان اهداف تروریستی اقدام به تصویب یک کد امنیتی بین المللی برای بندر و کشتی نمود (ISPS Code)

مسایل کلیدی مدنظر IMO برای سالهای آتی عبارتند از:

- دزدی دریایی در سواحل سومالی و خلیج عدن

- کاهش تولید گازهای گلخانه ای توسط کشتی ها
- حفظ ایمنی دریانوردان

خط مشی این سازمان بعنوان یک نماینده ویژه از سازمان ملل متحد عبارتست از ترویج کشتیرانی ایمن، امن، پاکیزه و پایدار.

تمام بار فنی این سازمان بر دوش تعدادی کمیته اصلی و فرعی می باشد که عبارتند از:

- ✓ کمیته ایمنی دیانوردی (MSC)
- ✓ کمیته حفاظت از محیط زیست دریایی (MEPC)
- ✓ کمیته ایمنی ناوبری (NAV)
- ✓ کمیته جستجو نجات (COMSAR)
- ✓ کمیته حقوقی (Legal)

2- (ILO) International Labor Organization

سازمان جهانی کار

سازمان بین المللی کار (ILO) در سال 1919 به عنوان بخشی از پیمان ورسای تاسیس شد. سازمان بین المللی کار از موسسات تخصصی سازمان ملل متحد است. این سازمان در سال 1946 به نخستین آژانس تخصصی سازمان ملل تبدیل شد. بینش اصلی سازمان بین المللی کار مبتنی بر تامین کار آبرومند برای مردان و زنان است. این سازمان تنها آژانس سه جانبه سازمان ملل است که در آن نمایندگان کارفرمایان، دولت ها و کارگران ذیمدخل هستند.

منشور سازمان بین المللی کار به بیانیه فیلادلفیا (Declaration of Philadelphia) معروف است در سال ۱۹۴۴ تصویب شد.

مقر این سازمان در شهر ژنو در کشور سوئیس است. این سازمان هر سال در ماه خرداد کنفرانسی برگزار می کند. کشور ایران نیز از اعضای این سازمان میباشد و نمایندگانی از تشکل های کارگری به همراه نمایندگان سازمان کار و تامین اجتماعی در جلسات بین المللی آن شرکت می نمایند.

این سازمان در زمینه حقوق کارگران دریایی و بندری نیز فعالیت های مهمی داشته است و چندین کنوانسیون آن مربوط به حقوق ملوانان و کارگران اسکله می باشد، اخیرا سازمان جهانی کار دست به جمع آوری و تدوین مجموعه مقررات دریایی در یک مجموعه قانون نیز نموده است که در مجلس شورای اسلامی در مراحل تصویب میباشد.

از جمله زمینه های فعالیت این سازمان عبارتند از:

- ✓ قوانین مربوط به ساعات کاری و حداکثر کار در هفته و روز

- ✓ قوانین مربوط به حداقل حقوق و دستمزد
- ✓ تامین اجتماعی کارگران
- ✓ حفاظت از کودکان، جوانان و زنان
- ✓ مزد مساوی در برابر کار مساوی فارغ از جنسیت ، نژاد و ...

3- International Chamber of Shipping (ICS)

اتاق بین المللی کشتیرانی

اتاق بین المللی کشتیرانی اصلی ترین اتحادیه تجاری برای شرکت های کشتیرانی میباشد، اعضای این اتاق شامل مالکان ناوگان های ملی کشورهای مختلف می باشد و دوسوم تناژ کل کشتی های دنیا را در بر میگیرد. این سازمان در سال 1921 در خصوص مسایل حقوقی، فنی و سیاست گذاری کشتیرانی بینالمللی تشکیل گردید.

ICS با ارگان های ذیل همکاری تنگاتنگ دارد:

- ✓ سازمان جهانی دریانوردی
- ✓ بخش حقوق دریاها و سازمان ملل متحد
- ✓ کنفرانس سازمان ملل در خصوص قانون تجارت جهانی
- ✓ سازمان همکاریهای اقتصادی کشورهای توسعه یافته
- ✓ سازمان جهانی گمرک
- ✓ سازمان تجارت جهانی

این سازمان در خصوص موضوعات ذیل همکاری داشته و دارد:

- آلودگی هوا ناشی از کشتی ها
- مدیریت آب توازن کشتی ها
- ایمنی کالا
- قواعد رقابت
- گمرک
- بیمه و مسئولیت
- حقوق دریایی

- امنیت دریایی
- استانداردهای ساخت کشتی
- ناوبری
- ایمنی تانکرها

4- (IATA) International Air Transport Association

یاتا

مخفف عبارات انگلیسی (International Air Transport Association) انجمن بین‌المللی حمل و نقل هوایی. سازمانی است بین‌المللی، متشکل از بسیاری از شرکت‌های هواپیمایی که پس از جنگ جهانی دوم و در آوریل ۱۹۴۵ در شهر هاوانا بنیان نهاده شد تا به حل مسائلی که در اثر گسترش سریع حمل و نقل هوایی به وجود آمده بود بپردازد. این انجمن جایگزین اتحادیه ترافیک هوایی گردید که بعد از جنگ جهانی اول در سال ۱۹۱۹ در شهر لاهه جهت حمل و نقل هوایی منظم بنیان‌گذاری گردیده بود. یاتا بمنزله پارلمان و شخصیت جمعی بیش از ۱۱۰ شرکت‌های هوایی و نماینده آن‌ها در سازمان‌های بین‌المللی می‌باشد. یاتا انجمنی است غیر دولتی، بین‌المللی، غیرانحصاری و غیرسیاسی با هدفی معلوم و امکان عضویت دلخواه در آن. یاتا در اموری نظیر: استاندارد کردن قیمت‌ها، بلیت‌ها، بارنامه‌ها و... فعالیت دارد.

اهداف یاتا

۱. توسعه و ترغیب حمل و نقل هوایی ایمن، مرتب و اقتصادی به نفع مردم دنیا، تشویق بازرگانی هوایی و مطالعه مسائل مربوط به آن.
۲. ایجاد وسیله و امکان همکاری میان شرکت‌های هوایی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم دست اندر کار حمل و نقل هوایی بین‌المللی می‌باشند.
۳. همکاری با سازمان هواپیمایی کشوری بین‌المللی (ایکائو) و دیگر سازمان‌های بین‌المللی.

اعضا یاتا

اعضاء یاتا شرکت‌های هواپیمایی هستند که دارای پروازهای منظم برنامه‌ای خارجی بوده و دولت آنها عضو ایکائو باشد که این اعضاء پس از عضویت به دو گروه اعضای فعال (ACTIVE MEMBER) و اعضای وابسته (ASSOCIATE MEMBER) تقسیم می‌شوند که هر دو گروه در جلسات یاتا شرکت می‌کنند ولی فقط اعضای فعال حق رأی دارند.

انجمن آمریکایی حمل و نقل هوایی (اتا) AATA - American Air Transport Association انجمن اروپایی حمل و نقل هوایی (ایتا) EATA - European Air Transport Association این انجمنها زیرمجموعه‌های قاره ای یاتا هستند و مقر آنها نیز در مقر یاتا در شهر مونترال می باشد.

کمیته‌های یاتا

یاتا برای انجام فعالیت‌های خود بین کمیته‌های مختلف تقسیم کار نموده است که این کمیته‌ها عبارتند از: **کمیته مالی** انجام امور مربوط به حسابداری و تصفیه حساب بین شرکتهای هوایی در رابطه با تجارت فی‌مابین آنها را عهده‌دار می‌باشد. همچنین مسائل شرکتهای هوایی در رابطه با ارز و مبادله آن مالیات و مطالبات، بیمه و آمار به این کمیته مربوط می‌شود.

کمیته فنی همکاری شرکتهای هوایی در زمینه‌های عملیاتی و فنی از طریق کمیته فنی یاتا امکان‌پذیر می‌گردد. فعالیت فنی یاتا مبتنی بر تبادل اطلاعات و تجارب بین شرکتهای هوایی می‌باشد.

کمیته حقوقی با موارد و مسائل حقوقی که به نحوی به حمل و نقل بین‌المللی ارتباط پیدا می‌کند سر و کار دارد. همچنین تدوین نظریات شرکتهای هوایی در رابطه با مسائلی نظیر مسئولیت و تعهدات شرکتهای هوایی در قبال یکدیگر و مسافران بخشی از وظایف این کمیته می‌باشد.

کمیته ترافیک در برگیرنده کلیه فعالیت‌های بازرگانی شرکتهای هوایی می‌باشد. یاتا به عنوان یک انجمن خصوصاً مایل به تسهیل امور بین شرکتهای هوایی از جمله استاندارد کردن فرمها، رویه‌ها و توافقاتی مربوط به هندلینگ می‌باشد. از طرف دیگر یاتا به منزله آژانسی نیمه دولتی است که بسیاری از دولتها مسئولیت مذاکره قراردادهای بین‌المللی مربوط به نرخ و قیمت‌ها را به آن محول نموده‌اند تا نهایتاً پس از تصویب دولتها به مرحله اجرا درآید.

کمیته پزشکی متشکل از مشاورین و متخصصین در امر پزشکی ارلاین می‌باشد. کار این کمیته بررسی عوامل روان تنی می‌باشد که ممکن است سلامت و ایمنی کارکنان پرواز و مسافرین را تحت تاثیر قرار دهد این کمیته کانالی ارتباطی برای همکاری ارلاین با سازمان بهداشت جهانی می‌باشد.

مقر اصلی یاتادر مونترال کانادا می‌باشد و مرکز کمیته مالی یاتا در ژنو بوده و از قسمت‌های مهم آن اداره مفاسا حساب یاتا (CLEARING HOUSE) می‌باشد که شرکت‌های هواپیمایی درآمدهای حاصل از مسیرهای اینترلاین خود را از طریق آن تصفیه می‌کنند.

5- اتاق بازرگانی بین‌المللی (International Chamber of Commerce (ICC

بزرگترین سازمان بین‌المللی است که هدف آن کمک به توسعه اقتصادی در سطح جهان است. صدها هزار شرکت خصوصی در حدود ۱۳۰ کشور جهان عضو این نهاد هستند و کمیته‌های ملی این اتاق در ۸۶ کشور دنیا تشکیل شده‌اند.

این سازمان در سال ۱۹۱۹ به ریاست اتین کلمنته در پاریس افتتاح شد

اتاق بازرگانی بین‌المللی مهمترین شریک تجاری سازمان ملل متحد و آژانس‌های وابسته به آن است.

دیوان بین‌المللی دآوری نهادی وابسته به این سازمان است که برای کمک به حل اختلافات بازرگانی بین‌المللی از طریق دآوری ایجاد شده است.

از جمله فعالیت‌های مثبت این سازمان تهیه تدوین و بازنگاری اینکوترمز می باشد. اینکوترمز چیست؟ اینکوترمز مخفف International Commerce Terms می باشد و به معنای اصطلاحات تجارت بین‌المللی می باشد. این اصطلاحات هر یک دارای مفهوم و تعریف جداگانه ای می باشند و توسط بازرگانان مورد استفاده قرار میگیرند.

اینکوترمز همواره دستخوش تغییرات بوده است و آخرین نسخه آن Incoterms 2011 می باشد، دلیل این تغییرات را باید در پویایی تجارت جهانی جستجو کرد، شکل، شیوه و مقررات تجارت جهانی همواره در حال تغییر و دگرگونی می باشد، شیوه‌های مختلف حمل و نقل در حال یکپارچه شدن در قالب‌های لجستیکی و چرخه تامین می باشند، بهمین دلیل و در پاسخ به نیازهای جدید حمل و نقل، این سازمان هر ده سال یکبار اصطلاحات اینکوترمز را مورد بازنگاری قرار میدهد.

اینکوترمز مشخص کننده نوع حمل، بیمه و محدودیت‌های مسئولیت خریدار و فروشنده می باشند. اینکوترمز را نبایستی با قرار داد حمل مختلط نمود، بلکه اینکوترمز در قرارداد فروش (Sales Contract) می آید.

از جمله مهمترین اصطلاحات اینکوترمز می توان به FOB و CIF اشاره نمود، در اصطلاح اولی که به معنای تحویل روی عرشه می باشد، مسئولیت‌های فروشنده با تحویل کالا روی عرشه کشتی به اتمام رسیده و از آن پس کلیه مسئولیت‌ها و ریسک کالا بر عهده خریدار می باشد، یعنی خریدار بایستی قرارداد حمل دریایی را منعقد نماید و در صورتیکه در حمل دریایی و حمل زمینی پس از آن اتفاقی برای کالا بیافتد فروشنده هیچ مسئولیتی نخواهد داشت. اصطلاح دوم مربوط به حالتی می باشد که فروشنده کرایه حمل دریایی و بیمه را هم متقبل می شود و در واقع هزینه (Cost)، بیمه (Insurance) و کرایه حمل (Freight) را می پردازد.

هدف از اینکوترمز ارائه مجموعه ای از مقررات بین‌المللی برای تفسیر متداولترین اصطلاحات مورد استفاده در تجارت خارجی است. و بدین ترتیب از چندگانگی تفسیر این اصطلاحات در کشورهای مختلف پرهیز می شود یا حداقل تا میزان ملاحظه ای کاهش می‌یابد.

اغلب طرفین قرارداد از روشهای تجاری مختلف کشور مقابل بی اطلاع هستند. این موضوع می‌تواند موجب سوء تفاهم اختلاف و دعوی حقوقی و اتلاف وقت و پول ناشی از آنها شود. و به منظور رفع چنین مشکلاتی اتاق بازرگانی بین‌المللی اولین بار در سال 1936 مجموعه‌ای از مقررات بین‌المللی را برای تفسیر اصطلاحات تجاری منتشر کرد که به «اینکوترمز 1936» موسوم شد. بعداً در سالهای 1953، 1967، 1976، 1980، 1990 و اکنون در سال 2000 به منظور انطباق با روشهای معمول تجارت بین‌المللی جاری اصلاحات و اضافاتی در آن صورت گرفته است. تاکید می‌شود که قلمرو اینکوترمز به موضوعاتی که مربوط به حقوق و وظایف طرفین قرار داد فروش با توجه به تحویل کالای فروخته شده (به مفهوم «ملموس») آن و نه «ناملموس» مانند نرم افزار رایانه محدود می‌گردد.

بنظر می‌رسد که در مورد اینکوترمز دوبار غلط خاص بسیار متداول است. اول اینکه اغلب اینکوترمز را اصطلاحات مربوط به قرار داد حمل تلقی می‌کنند تا قرار داد فروش. دوم اینکه گاهی به اشتباه تصور می‌کنند اینکوترمز ناظر بر تمام وظایفی است که طرفین ممکن است مایل باشند آن را در قرار داد فروش بگنجانند.

همانطور که همیشه اتاق بازرگانی بین المللی تاکید کرده است اینکوترمز صرفاً محدود می شود به رابطه بین فروشنده و خریداران تحت قرار داد فروش و آنهم در برخی زمینه های کاملاً مشخص.

ضمن اینکه برای صادر کنندگان و وارد کنندگان حائز اهمیت زیاد است که ارتباط علمی بین قرار دادهای مختلف مربوط به فروش بین المللی (کالا) را که در آن علاوه بر قرار داد فروش قرار داد حمل قرار داد بیمه و قرار داد تامین مالی نیز مورد نیاز می باشد مدنظر داشته باشند اینکوترمز فقط مربوط می شود به یکی از این قرار دادهای یعنی قرار داد فروش.

6- سازمان همکاری اقتصادی (Organization Cooperation Economic)

به طور مخفف اکو یک سازمان اقتصادی منطقه ای است. سه کشور ایران، پاکستان و ترکیه در سال ۱۳۴۱ (۱۹۶۲) نخستین بار این سازمان را پایه ریزی کردند.

این سازمان در ابتدا با نام «آر سی دی» - که نام اختصاری سازمان همکاری عمران منطقه ای - است، آغاز به کار کرد. پس از انقلاب ایران (۱۳۵۷) در ایران، کار سازمان با وقفه مواجه شد و در سال ۱۳۶۴ با نام «اکو» حیات خود را از سر گرفت.

پس از فروپاشی شوروی، در سال ۱۳۷۲ کشورهای افغانستان، جمهوری آذربایجان، قزاقستان، ترکمنستان، قرقیزستان، ازبکستان، و تاجیکستان نیز به سازمان اکو پیوستند. این سازمان هم اکنون با ده عضو، حدود ۳۳۰ میلیون تن جمعیت و ۸،۶۲۰،۶۹۷ کیلومتر مربع وسعت کشورها، امکانات نفت، گاز و صنعت در اختیار دارد.

طبق اساسنامه این سازمان، اکو برای بهبود شرایط توسعه اقتصادی پایدار کشورهای عضو تلاش می کند؛ و برای حذف تدریجی موانع تجاری در این منطقه فعالیت دارد. از دیگر اهداف اکو، تهیه برنامه مشترک برای توسعه منابع انسانی در این ده کشور است. این سازمان همچنین برای تسریع برنامه توسعه حمل و نقل و ارتباطات فعالیت می کند. زبان رسمی اکو انگلیسی است و مقر اصلی آن، شهر تهران در ایران است.

اهداف

- ارتقای شرایط برای توسعه اقتصادی پایدار و افزایش سطح زندگی و رفاه مردم.

- گسترش تجارت درون منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای و حذف موانع تجاری.
- تلاش در جهت ادغام تجارت کشورهای منطقه با تجارت جهانی و ارتقای همکاری‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، فنی و علمی.
- توسعه زیربناهای حمل و نقل و ارتباطات.
- توسعه همگرایی بخش دولتی و خصوصی با تاکید بر آزادسازی اقتصادی.
- تدوین برنامه مشترک جهت توسعه منابع انسانی و بهره‌برداری از منابع طبیعی.

تشکیلات

- نشست سران که هر دو سال یکبار جهت اتخاذ رهنمودهای کلی برگزار می‌گردد.
- شورای وزیران که بالاترین رکن تصمیم‌گیری و سیاستگذاری سازمان است و سالی یکبار تشکیل جلسه می‌دهد.
- شورای نمایندگان دائم بازوی اجرایی شورای وزیران است و هر ماه در سطح سفرا در تهران تشکیل جلسه می‌دهد.
- شورای برنامه ریزی منطقه ای سالی یکبار در سطح روسای سازمانهای برنامه‌ریزی کشورهای عضو تشکیل جلسه می‌دهد و وظایفی از قبیل تدوین برنامه های عملی برای تحقق اهداف سازمان، بررسی برنامه های گذشته و پیشنهاد تشکیل نهادهای منطقه‌ای را به عهده دارد.

شرایط عضویت

شرایط عضویت در اکو همجواری با منطقه است.

علل عدم موفقیت کشورهای عضو

عدم موفقیت کشورهای عضو این سازمان در تداخل منافع، اختلافات سیاسی و ... است.

نشست سران

دهمین نشست سران اکو در ۲۱ اسفند ۱۳۸۷ در تهران برگزار شد. در این نشست یکروزه، ریاست سازمان اکو از الهام علی‌اف رئیس جمهوری آذربایجان به محمود احمدی‌نژاد رئیس جمهوری ایران منتقل شد. ریاست اکو یکساله است.

پازدهمین اجلاس سران کشورهای عضو سازمان اکو دیماه 1389 به ریاست رئیس‌جمهور کشورمان در کاخ "چراغان" استانبول برگزار شد و کشورمان که ریاست دوره‌ای این اجلاس را برعهده داشت، این مسئولیت را به ترکیه واگذار کرد.

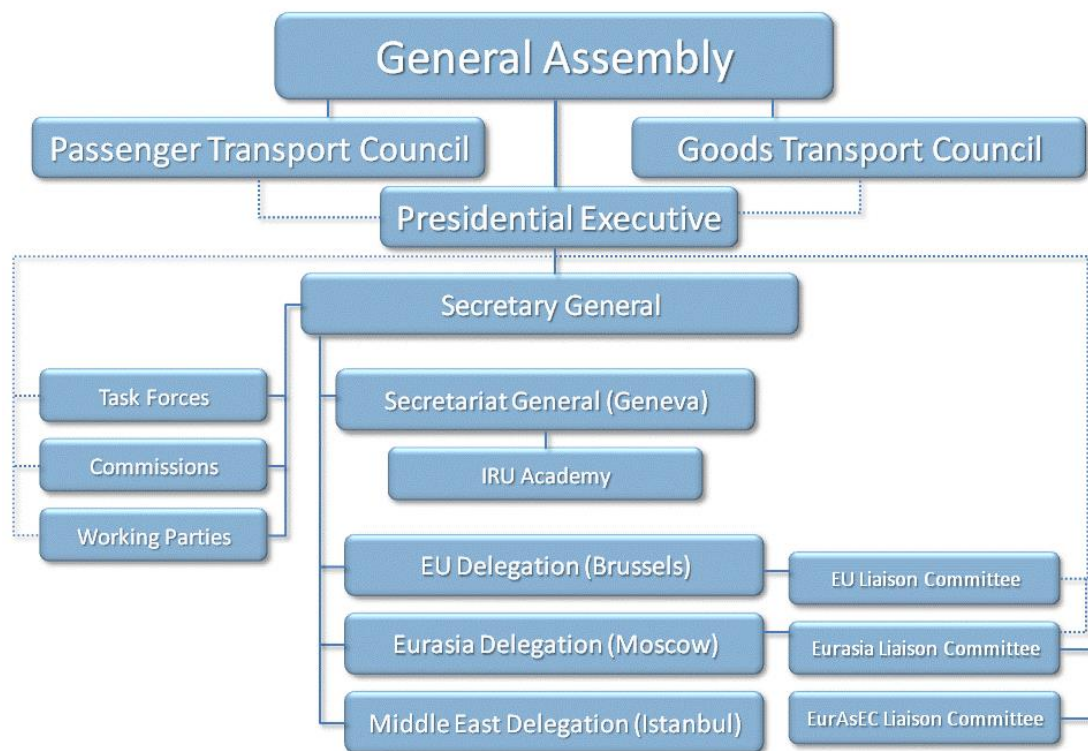
7- اورو (IRU) سازمان جهانی راه‌ها (International Road and Transport)

وظیفه صیانت از حمل و نقل جاده‌ای را در تمام دنیا بر عهده دارد. این سازمان در تاریخ ۲۳ مارس ۱۹۴۸ در شهر ژنو تأسیس شد. حمل و نقل جاده‌ای ستون فقرات تجارت بسیاری از کشورهای اقتصاد هاست. حمل جاده‌ای در واقع اتصال دهنده جوامع و تجارت‌ها در بازارهای بزرگ جهانی می‌باشد، و باعث توزیع درآمد و ایجاد اشتغال در جوامع می‌گردد.

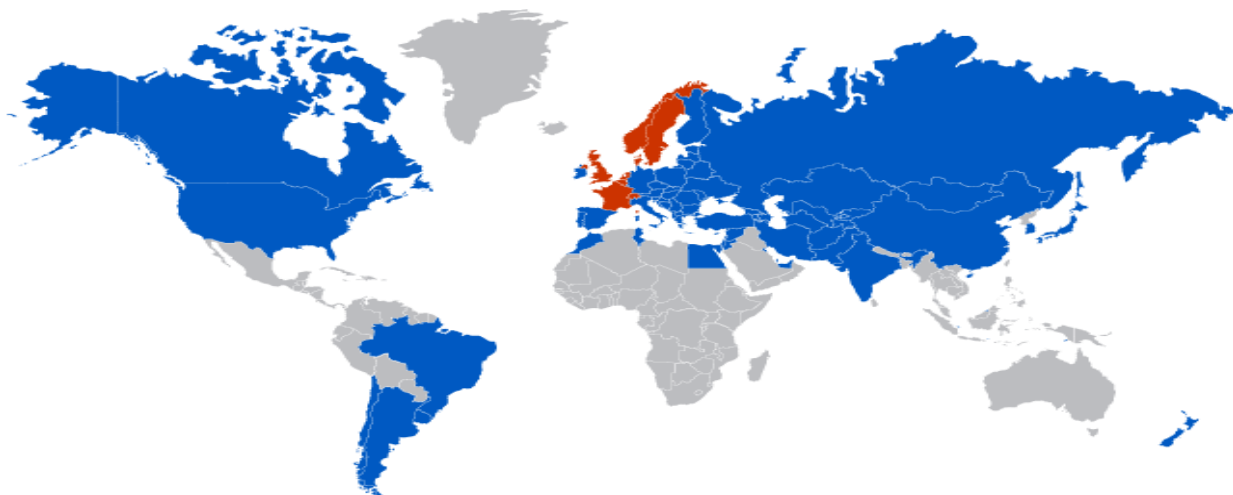
IRU یک سازمان دموکراتیک بر پایه عضویت می‌باشد، ساختار و سازمان آن به صورت ذیل است:

- هیات مدیره
- مدیران اجرایی
- شورای حمل کالا
- شورای حمل مسافر

این سازمان در اصل برای بازسازی شبکه از هم پاشیده راه های اروپا پس از جنگ جهانی تشکیل شده است، در ابتدا با عضویت کشورهای اروپای غربی یعنی بلژیک، دانمارک، فرانسه، هلند، نروژ، سوئد، سوئیس و انگلستان همراه بود و در حال حاضر سازمانی جهانی با عضویت 170 عضو از 72 کشور در 5 قاره می باشد. این سازمان در واقع نمایندگی علایق اتوبوس ها، تاکسی ها و رانندگان کامیون را پیگیری می نماید. شعار این سازمان " همکاری با یکدیگر در جهت آینده ای روشن " می باشد.

در نقشه ذیل پوشش جغرافیایی این سازمان مشاهده می گردد که جمهوری اسلامی ایران نیز از اعضای آن است.

ماموریت این سازمان تسهیل حمل و نقل جاده ای در جهان می باشد و پیگیر توسعه پایدار آن است، فعالیت های سازمان در زمینه های مختلف نظیر تبلیغ، ترویج و آموزش میگردد، بطور خلاصه فعالیت های سازمان شامل موارد ذیل میگردد:

- گسترش همکاری بین اعضا در جهت تشویق در پیش گیری سیاست های همگون و همجهت در حمل و نقل جاده ای
- پایش کلیه فعالیت ها، سیاست گذاری ها، قانون گذاری ها و وقایع مرتبط با حمل جاده ای
- سیاست گذاری در زمینه های رقابت، انرژی و پاسخ گویی اجتماعی در صنعت حمل جاده ای
- گفتگو با سازمان های دولتی، بین المللی و دیگر بازیگران صنعت حمل و نقل جاده ای
- همکاری با سیاست گذاران ، قانون گذاران و ایده پردازان
- کمک به خصوصی سازی بالاخص برای پیاده سازی الزامات کنوانسیون TIR
- اطلاع رسانی در جهت افزایش آگاهی در خصوص تهکیت جمل جاده ای
- ارائه خدمات و اطلاعات مفید به رانندگان و شرکتهای حمل و نقل نظیر قیمت سوخت، محوطه های امن پارکینگ
- آموزش مهارت های مرتبط به این بخش از طریق آکادمی IRU

OTIF -8

سازمان بین الدول حمل بین المللی توسط راه آهن

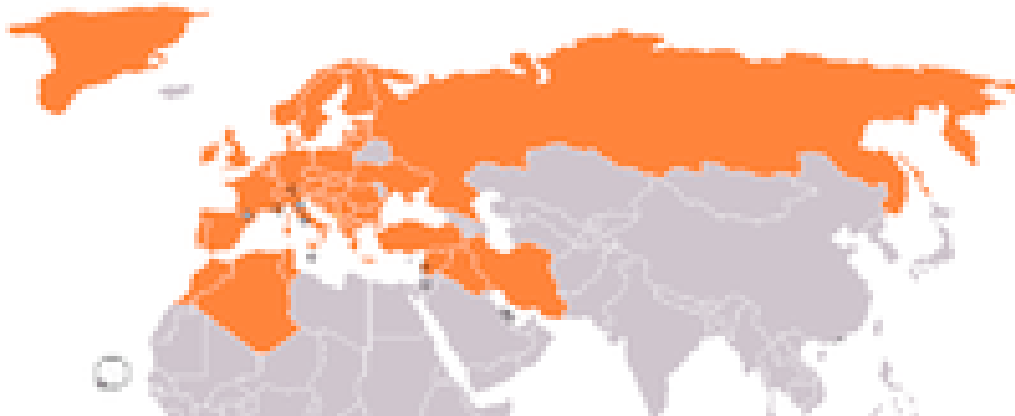
L'Organisation intergouvernementale pour les transports internationaux ferroviaires (OTIF)

The Intergovernmental Organization for International Carriage by Rail

این سازمان در اول ماه مه سال 1985 تاسیس گردیده است، و تحت لوای کنوانسیون بین المللی COTIF سال 1980 صورت قانونی به خود گرفته است. تحت همین کنوانسیون، هدف این سازمان در اصل ایجاد سیستمهای هماهنگ قانونی برای حمل مسافر و کالا در خطوط بین المللی راه آهن می باشد. این سیستم های حقوقی سالهاست که تحت عناوین CIV و CIM در حال اجرا می باشند.

در حال حاضر این سازمان 45 عضو در اروپا ، شمال آفریقا می باشد، کشورهای آلبانی، الجزایر، اتریش، بلژیک، بوسنی و هرزگوین، بلغارستان، کرواسی ، جمهوری چک ، دانمارک، عراق، ایتالیا ، لبنان، مراکش ، ترکیه ، تونس از جمله اعضای ان می باشند، کشور جمهوری اسلامی ایران نیز عضو این سازمان میباشد.

کشورهای عضو OTIF

در حال حاضر عضویت کشورهای عراق و لبنان بدلیل ترافیک راه آهن در این کشورها معلق گردیده است (سال 1390)

هم اکنون ، قواعد هم اهنگ OTIF در بیش از 250000 کیلومتر از ریل های بین المللی و همچنین 17000 کیلومتر از آبراهه ها و خطوط کشتیرانی در حال اعمال می باشد. کشور اردن از سال 2010 بعنوان عضو موقت به سازمان پیوسته است.

دفتر مرکزی سازمان در شهر برن سوییس واقع شده است

9- بانک جهانی World Bank

بانک جهانی یک موسسه مالی بین المللی است که برای کشورهای در حال توسعه برای اهداف سرمایه ای وام میدهد. هدف اصلی بانک جهانی کاهش فقر می باشد، بانک جهانی یکی از پنج موسسه ای میباشد که کنفرانس برتون وود در سال 1944 تاسیس نمود. صندوق بین المللی پول دیگر موسسه می باشد و در حالیکه اکثر کشورهای دنیا در کنفرانس حضور داشتند لیکن انگلستان و آمریکا در اکثر مذاکرات حرف اول را می زدند.

با وجود اینکه بانک جهانی در واشنگتن واقع شده است بطور معمول ریاست آن را یک آمریکایی بر عهده میگیرد. در دوره های ابتدایی فعالیت، بانک جهانی فعالیت چندانی نداشت

این بانک در واقع یک بانک معمولی نیست بلکه از دو موسسه توسعه ای تشکیل شده است. بانک بین المللی ترمیم و توسعه (IBRD) و کانون بین المللی توسعه (IDA) هر دوی این موسسات نقشی متفاوت ولی حمایت کننده در ماموریت بانک جهانی

برای کاهش فقر و بهبود سطح استانداردهای زندگی، ایفای کنند سازمان‌های فوق مشترکا برای کشورهای در حال توسعه وام‌های کم بهره، اعتبار بدون بهره و تامین اعتبار می‌کند.

کشورهای کم درآمد دنیا به دلیل نرخ بالای بهره، قادر به گرفتن وام در بازارهای بین‌المللی نیستند. این کشورها، علاوه بر کمک‌ها و وام‌های مستقیم از کشورهای توسعه یافته، از بانک جهانی اعتبار، وام بدون بهره و کمک فنی دریافت می‌کنند که به آنها توانایی تامین نیازهای اولیه و خدمات اساسی را می‌دهد. این کشورها 35 تا 40 سال برای بازپرداخت وام‌ها وقت دارند که تا 10 سال قابل تمدید است.

یکی دیگر از خدمات این سازمان؛ کاستن از بدهی کشورهای فقیر بسیار بدهکار (HIPC) است. این امکان باعث می‌شود که این کشورها به جای بازپرداخت وام آنرا صرف مسکن، آموزش و پرورش، بهداشت و برنامه‌های رفاهی برای مردم نیازمند، کنند.

یکی از فعالیت‌های عمده و در واقع آکادمیک بانک جهانی در خصوص صنعت دریایی تهیه و تنظیم سری Port Tool Kits میباشد که در واقع دستورالعمل‌های مدونی در خصوص چگونگی مدیریت و اداره بنادر می‌باشند.

10- دانشگاه جهانی دریانوردی

World Maritime University (WMU)

دانشگاه جهانی دریانوردی تحت نظر سازمان جهانی دریانوردی (IMO) بعنوان یک نمایندگی ویژه سازمان ملل متحد عمل مینماید. این دانشگاه در یکی از شهرهای جنوبی کشور سوئد یعنی مالمو واقع شده است و از لحاظ نظام و حقوق رابطه مستقیم با سازمان ملل متحد داراست. این دانشگاه بعنوان یک دانشگاه بین‌المللی برای جامعه دریایی جهان در سال 1983 توسط IMO تشکیل گردید.

هدف اصلی این دانشگاه تسهیل دستیابی به اهداف IMO و اعضای IMO در سرتاسر دنیا می‌باشد. این دانشگاه در دو زمینه آموزش و پژوهش فعالیت می‌نماید، در زمینه پژوهش این دانشگاه دست اندر کار تحقیقاتی مهم برای سازمان جهانی دریانوردی و سایر سازمان‌های خصوصی و دولتی می‌باشد.

در زمینه‌های آموزشی این دانشگاه پیشرو می‌باشد و در سه زمینه فوق لیسانس، دکترا و دوره‌های کوتاه مدت فعالیت می‌نماید. دوره‌های مربوط به فوق لیسانس شامل گرایش‌های متنوعی می‌باشد که از ایمنی دریایی، حقوق دریایی، مدیریت بندری و مدیریت کشتیرانی می‌باشد. در زمینه دکترا دانشجو پس از انتخاب تز دکترا در آن زمینه به تحقیق مشغول میشود. این دانشگاه همچنین دوره‌های کوتاه مدت در زمینه‌های روز دریایی مانند دزدی دریایی، ایمنی و امنیت برگزار می‌نماید.

11 - اتحادیه بین المللی بنادر و لنگرگاه ها IAPH

International Association of Ports and Harbors

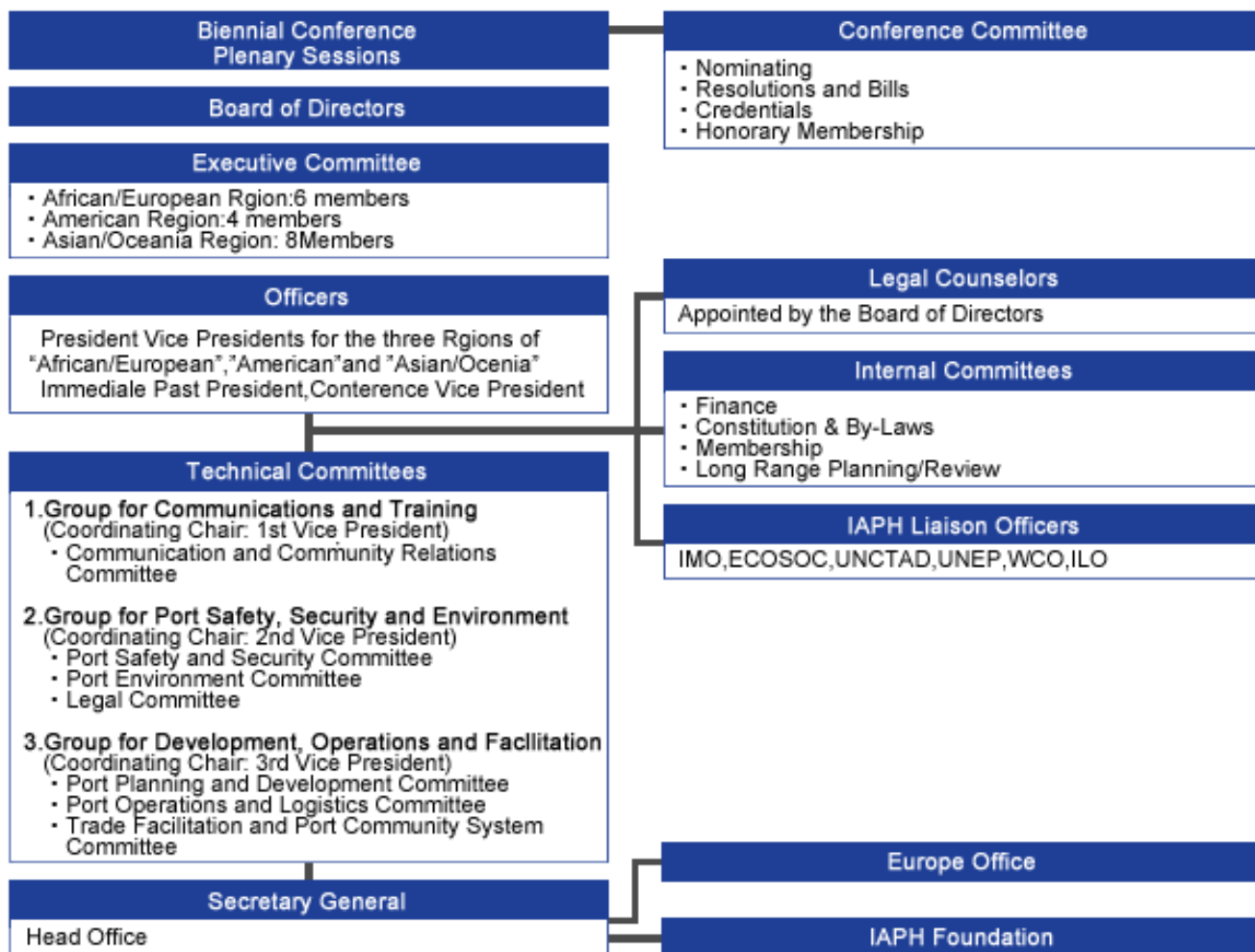
در نوامبر سال 1955 حدود یکصد نماینده از 38 بندر و سازمان دریایی از 14 کشور در شهر لس آنجلس جمع شدند تا تاسیس اتحادیه بین المللی بنادر و لنگرگاه ها را اعلام نمایند، و این سازمان در سال 2005 پنجاه سالگی اش را جشن گرفت. در طول 50 سال گذشته، این اتحادیه موفق شده جمعیتی از بنادر جهان پدید آورد که حدود 230 بندر از 90 کشور دنیا می باشند. این بندر در جمع بیشتر از 60% تجارت جهانی و بیشتر از 80% تجارت کانتینری جهان را جابجا می نمایند، این یک موسسه غیرانتفاعی و غیر دولتی می باشد و مقر آن در شهر توکیو کشور ژاپن است.

این اتحادیه بعنوان تنها نماینده رسمی بنادر دنیا، توسط پنج ارگان سازمان ملل به عنوان مشاور شناخته می شود:

- شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل ECOSOC
- سازمان جهانی دریانوردی IMO
- کنفرانس سازمان ملل متحد درباره تجارت و توسعه UNCTAD
- برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد UNEP
- دفتر بین المللی کار ILO
- سازمان جهانی گمرک WCO

هدف اصلی این اتحادیه توسعه روابط بهینه و همکاری بین تمامی بنادر دنیا از طریق ایجاد فروم هایی برای تبادل عقاید و نظرات در خصوص آخرین پیشرفت های مدیریت و عملیات بندری می باشد.

ساختار و چارت سازمانی IAPH به شرح ذیل است:

(FIATA) International Federation of Freight Forwarders Associations -12

سازمان فیاتا

این سازمان در 31 می 1926 به عنوان یک سازمان غیر دولتی و به منظور ایجاد روش ها و اسناد یکپارچه و هماهنگی میان دست اندرکاران و فعالان صنعت حمل و نقل بین المللی در شهر وین اتریش تاسیس شد. این سازمان هم اکنون بیش از 40.000 شرکت بار فرابری (فورواردری) را پوشش می دهد. این سازمان در حال حاضر به سازمان های بین المللی از

جمله UNCTAD خدمات مشاوره ای می دهد . این سازمان یکی از بزرگترین سازمان های غیر دولتی معتبر جهانی در زمینه حمل و نقل بین المللی به شمار می رود که توسط تعدادی از سازمان های دولتی و سازمان های بین المللی خصوصی از جمله IATA , UIC , ICC , WTO , IRU به عنوان نماینده صنعت حمل و نقل بین المللی به رسمیت شناخته شده است .

عضویت ایران در فیاتا :

انجمن سراسری شرکت های حمل و نقل بین المللی ایران (ITCA) در سال 1352 عضویت فیاتا را پذیرفت و از آن سال تاکنون ارتباط تنگاتنگ خود را با آن سازمان حفظ نموده است .

از جمله فعالیت های انجمن در راستای همکاری با فیاتا ، اجازه انحصاری چاپ و انتشار بارنامه حمل و نقل چند وجهی (FBL) بوده که شرکت های عضو انجمن می توانند از این بارنامه استفاده نمایند .

یکی از رسالت های اساسی سازمان فیاتا آموزش مدرسین (Train – the – Trainer) می باشد که در این راستا آموزش های لازمه به اعضای سازمان و نمایندگان سازمان ها و انجمن های کشورهای مختلف دنیا (بویژه کشورهای جهان سوم) که در زمینه حمل و نقل فعال می باشند بطور مرتب و دائم ارائه می شود . این آموزش ها غالباً در شکل سمینارهای آموزشی در کشورهای مختلف ارائه می شود . هدف از این آموزش ها و برپایی سمینارهای آموزشی در واقع حفظ و بهبود کیفیت حمل و نقل (بطور عمومی) در نقاط مختلف دنیا است . با تعلیم مبانی آموزشی درخصوص شیوه تعلیم استانداردهای فیاتا و رعایت حداقل های استاندارد (FMS) شرکت کنندگان در سمینار موفق به اخذ دیپلم فرابابری FIATA Diploma in freight Forwarding می گردند . لازم به ذکر اینکه این سازمان کمک های مالی جهت تامین تجهیزات فنی ارائه نمی کند .

ساختار فیاتا :

این سازمان بطور عمده از این بخش ها تشکیل شده است :

- 1- مشاوران Advisory Bodies شامل 1- مشاور امور کالاهای خطرناک 2- مشاور امور زمینه مباحث ایمنی 3- مشاور امور حقوقی 4- امور آموزشی
- 2- گروه های کاری Working Group (متناسب با مدهای مختلف حمل و نقل) هماهنگی مضاعف و همکاری هر چه بیشتر موسسات "
- 3- موسسات مرتبط با حمل و نقل چند وجهی Institutes که شامل :
1-3 (AFI) Air freight Institute موسسه حمل و نقل هوایی
2-3 (CAI) Customs AHairs Institute موسسه امور گمرکی
3-3 (MTI) Multimodal Transpsprt Institute موسسه حمل و نقل چند وجهی

برخی از این موسسات دارای گروه های کاری دائمی و ثابت می باشند بعنوان نمونه MTI سه گروه کاری ثابت در سه بخش حمل و نقل دریا ، راه آهن و جاده بوده و AFI نیز یک گروه کاری ثابت در زمینه IATA می باشد . وظیفه گروه های کاری ارائه گزارش های مرتبط با موسسه های متبوع و برگزاری ملاقات ها و جلسات ضروری با یکدیگر و با مراجع ذیربط جهت حل مشکلات جاری و هماهنگی های مضاعف می باشد .

بعلاوه راجع به کل موارد مرتبط با صنعت حمل و نقل فورواردی ، چهار مشاور در پیکره سازمان مشغول فعالیت می باشند که عبارتند از : مشاور در امور کالاهای خطرناک ، مشاور امور حقوقی ، مشاور امور آموزشی ، مشاور در مباحث امنیتی . این مشاوران بنوعی پل ارتباطی بین موسسات و کار گروه های کاری محسوب می شوند و با هر دو بخش همکاری نزدیک دارند .

سازمان فیاتا برحسب نیاز چهار ناحیه در سراسر دنیا تعیین و اعضای را در هر یک بکارگماری کرده اند : ناحیه آفریقا و خاورمیانه - ناحیه آمریکا - ناحیه آسیا و اقیانوس اطلس و ناحیه اروپا که برحسب مورد ملاقات ها و جلساتی را با هر یک از موسسات و مشاوران مربوطه جهت حل معضلات و مشکلات فرا روی حمل و نقل مبتنی بر اسناد فیاتا در ناحیه مورد نظر بعمل می آورند . هدف غایی نمایندگان نواحی مختلف و در کل سازمان آن است که در هر کشور نماینده ای جهت ارتباط نزدیک و مستقیم و سریع مباحث مربوط به حمل نقل با سازمان ایجاد شده و سازمان نقش بیشتر و موثرتری در هماهنگی های منطقه ای و محلی ایفا کند .

اسناد فیاتا :

اسنادی که طبق مقررات و بصورت متحدالشکل تحت نظارت سازمان صادر می شوند عبارتند از :

1- گواهی دریافت کالای فورواردی

FIATA FCR (Forwarders Certificate of Receipt)

2- گواهی حمل کالای فورواردی

FIATA FCT (Forwarders Certificate of Transprrt)

3- رسید انبار فیاتا (سندی غیر قابل معامله جهت استفاده در عملیات انبارداری داخل کشور ، این رسید قبض انبار تلقی نمی شود)

FIATA FWR (Fiata warehouse Receipt)

4- بارنامه قابل معامله حمل و نقل چند وجهی فیاتا

FBL (negotiable FIATA Multimodal Transport Bill of lading)

5- راه نامه غیر قابل معامله حمل و نقل چند وجهی فیاتا

FWB (non – negotiable FIATA Multimodal Transport Waybill)

6- اظهارنامه فرستنده کالا مبنی بر حمل و نقل کالای خطرناک

FIATA SDT (shippers Declaration for the Transport of Dangerous goo)

7- گواهی وزن فرستنده کالا در حمل و نقل چند وجهی

FIATA SIC (shippers Intermodal weight Certificate)

8- دستورالعمل فراباربری فیاتا

FIATA FI (FIATA Forwarding Instructions) FFI

4- تحقیق و مطالعه و یافتن راهکارهای عملی جهت بهبود در شرایط بهره برداری و زیست محیطی کامیون ها و تریلر

5- حفظ روابط موثر و کارآمد با سازمان های دولتی و غیر دولتی : داخلی و بین المللی که به نوعی با حمل و نقل زمینی مرتبط می باشند .

6- تلاش جهت یکنواخت سازی و ساده سازی دستورالعمل ها و شیوه های تاثیر گذار و اجرایی مربوط به حمل و نقل جاده ای .

7- ارائه تذکرات لازم به صنایع مرتبط با حمل و نقل زمینی مبنی بر اصلاح قوانین و مقررات جاری آن ها .

تلاش جهت برطرف سازی موانع موجود بر سر راه تجارت و حمل و نقل بین المللی .

13- International Civil Aviation Organization (ICAO)

ایکائو: سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری

یک نهاد تخصصی سازمان ملل متحد است . مأموریت ایکائو هماهنگ سازی استانداردهای بین المللی پروازی و مدیریت خطوط هوایی در سطح جهان است . در سال 1944 ایکائو براساس کنوانسیون شیکاگو ایجاد شده و بسیاری از کشورهای دنیا به آن پیوسته اند . مقر دائمی ایکائو در مونترال کانادا قرار داد . نپرداختن حق عضویت در این سازمان مانند سازمان ملل می تواند موجب تعلیق حق رأی آن عضو شود .

شورای ایکائو :
شورای ایکائو نهاد اصلی تصمیم گیری در این سازمان است و از نمایندگان 33 کشور عضو ایکائو که توسط اعضای مجمع عمومی برای مدت سه سال انتخاب می شوند ، تشکیل می شود .

ارگان های ایکائو :
کمیسیون هوانوردی .
کمیته حمایت از سرویس های هوایی .
کمیته حمل و نقل هوایی .

ماموریت های سازمان ایکائو :
الف) ایمنی پروازها : Aviation safety
تلاش جهت ارتقای ایمنی پروازها در سطح دنیا (جلوگیری و پیشگیری از بروز سوانح هوایی ...)
ب) امنیت پروازها : Aviation Seaurity
تلاش جهت ارتقای امنیت پروازها (پیشگیری از بروز هواپیما ربایی ، اقدامات تروریستی در خطوط هوایی ...)

ج) محیط زیست : Environmental Protection
تلاش جهت کاهش و به حداقل رسانیدن اثرات مخرب و زیانبار ناشی از پروازها بر محیط زیست . د) کارایی و بهره
وری : Efficiency
تلاش جهت بهبود و ارتقای کارایی و بهره وری عملیات هوایی (کاهش تأخیرات پروازها و ...) ن) پیوستگی و اتصال
خطوط هوایی به یکدیگر : Continuity
تلاش جهت اتصال خطوط هوایی به یکدیگر و حفظ شرایط پیوستگی و ارتباطات خطوط هوایی به هم در سطح بین المللی با
هدف تسریع در حمل و نقل و جلوگیری از ترانشیپمنت های غیر ضروری و...
و) استحکام قوانین و مقررات مربوطه : Rule of law
تلاش جهت تقویت قوانین هوایی در سطح بین المللی .

(ICHCA) International Cargo Handling Co-operation Association -14

موسسه بین المللی تخلیه بارگیری کالا

ICHCA یک سازمان مستقل غیر سیاسی بین المللی می باشد که عضویت آن برای تمامی کشورها ، افراد، موسسات و دانشگاه هایی که در زمینه حمل و نقل و تخلیه بارگیری کالا فعالیت دارند، آزاد است و در سال 1952 تشکیل شده است. بیشتر از 85 کشور به عضویت ICHCA در آمده اند و هدف اصلی آنها بهبود کارایی تخلیه بارگیری در تمام حالات حمل و نقل و در تمامی مراحل آن و در تمام نقاط جهان میباشد.

این هدف با به اشتراک گذاردن اطلاعات مفید بین کشورها بدست می آید، ICHCA ارائه دهنده خدمات مشاوره ای به بسیاری از سازمان های بین الدولی می باشد و با بسیاری از سازمان های غیردولتی همکاری می کند. ICHCA دارای دوازده دپارتمان ملی در کشورهای مختلف و یک دبیرخانه که در لندن واقع است می باشد، این دبیرخانه مسئول ایجاد هماهنگی بین تمامی دپارتمان ها می باشد. از جمله کمیته های ICHCA می توان کمیته کانتینری، کمیته ایمنی و کمیته کالای فله را نام برد.

دبیرخانه گردآورنده یک پایگاه داده جامع و منحصر بفرد در زمینه اطلاعات تخلیه بارگیری می باشد که پاسخ گوی پرسش های اعضا و غیراعضا در خصوص اطلاعات فنی در این زمینه می باشد. مطالعات و تحقیقاتی در زمینه های مختلف در دست انجام می باشد و در اختیار اعضا و صنعت حمل و نقل قرار میگیرد.

15-World Customs Organization (WCO)

سازمان جهانی گمرک

سازمان جهانی گمرک یک سازمان بین دولتی است که مقر آن در بروکسل بلژیک واقع شده است و با توجه به فراگیر بودن آن در واقع صدای گمرکات جهانی به شمار میرود. در سال 1947 تعداد سیزده کشور اروپایی کارگروهی تحت عنوان گات

(GATT) برای بررسی مسایل مربوط به گمرکات تشکیل دادند و این کارگروه در سال 1950 منجر به تشکیل شورای همکاریهای گمرکی گردید و در سال 1953 با عضویت 17 کشور موسس سازمان جهانی گمرک تاسیس گردید، و در سال 1994 تحت عنوان امروزی اش یعنی WCO خوانده شد، امروزه اعضای این سازمان مسئول بیش از 98% تجارت جهانی در گمرکات کشورهای مختلف میباشند.

اصلی ترین هدف سازمان جهانی گمرک ارتقای کارایی و کارآمدی گمرکات کشورهای عضو از طریق کمک به گسترش اهداف ملی، بخصوص کسب درآمد، امنیت ملی، تسهیل تجارت و تهیه آمار تجارت می باشد. از مهمترین دستورالعمل هایی که سازمان جهانی گمرک برای پیشبرد اهداف خویش تهیه نموده است می توان به کنوانسیون کدگذاری هماهنگ (HS Convention) اشاره نمود

16 World Trade Organization (WTO)

سازمان تجارت جهانی

سازمان جهانی تجارت که از ابتدای سال 1995 میلادی برای مدیریت مناسبات تجارت چند جانبه بین المللی جایگزین گات شد، اکنون به یک سازمان بزرگ جهانی تبدیل شده است.

الحاق هستند. ایران نیز اکنون به عضویت ناظر سازمان جهانی تجارت درآمده و سرگرم آماده سازی فرایند مذاکرات است.

در اوج جنگ جهانی دوم و بویژه در سالهای بعد از آن تلاش های وسیع برای نظم بخشیدن به مناسبات بین کشورها در عرصه های سیاسی و اقتصادی صورت گرفت. در زمینه سیاسی، نتیجه این تلاش ها به تأسیس سازمان ملل متحد به عنوان سازمانی برای مدیریت مناسبات سیاسی بین المللی انجامید.

نتیجه این تلاش ها در عرصه تجارت و بازرگانی در سال 1947 به تأسیس موافقت نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) منجر شد. بسیاری از کشورها مسائل مربوط به تجارت چندجانبه خود را حدود نیم قرن در چارچوب گات پیگیری می کردند. با این وجود، از یک سو به دلیل فقدان یک مبنای حقوقی برای گات، به عنوان یک سازمان بین المللی، و از سوی دیگر به دلیل گسترده و پیچیده تر شدن مسائل مربوط به تجارت و بازرگانی بین المللی ضرورت تأسیس یک نهاد مسئول در این زمینه در دهه آخر قرن بیستم بخوبی آشکار شد. بر همین اساس اعضای گات در دور اروگوئه که آخرین دور مذاکرات تجاری گات محسوب می شود با تصویب موافقت نامه مراکش سنگ بنای نهاد جدیدی به نام سازمان جهانی تجارت را گذاشتند.

سازمان جهانی تجارت گات با اضافه خیلی چیزهای دیگر است. گات در واقع مجموعه ای از قواعد و مقرراتی بود که هرگز از یک مبنای حقوقی به عنوان یک نهاد بین المللی برخوردار نبود و به طور موقت شکل گرفته بود در حالی که سازمان جهانی تجارت یک نهاد بین المللی با ساختار سازمانی دائمی است. این سازمان که از سال 1995 جایگزین گات شده است یک سازمان بین المللی است که علاوه بر موافقت نامه عمومی تعرفه و تجارت در چارچوب موافقتنامه های متعدد دیگری بر حقوق و تعهدات اعضا نظارت می کند.

تفاوت دیگر گات با سازمان جهانی تجارت در این است که مقررات گات تنها شامل تجارت کالاها بود در حالی که موافقتنامه سازمان جهانی تجارت علاوه بر تجارت کالاها، تجارت خدمات و جنبه های تجاری مرتبط با مالیکت معنوی را نیز در بر می گیرد.

یک تفاوت دیگر گات با سازمان جهانی تجارت در نظام حل و فصل اختلافات است. در سازمان جهانی تجارت مقررات تفصیلی تر و عملی تری در مورد بررسی و اجرای تصمیمات نظام حل و فصل اختلاف وجود دارد. نظام حل و فصل اختلافات این سازمان محدودیت زمانی برای بررسی تعیین کرده و از این لحاظ از سرعت بیشتری نسبت به نظام حل و فصل اختلافات گات برخوردار است. در این نظام که جنبه خودکار دارد احتمال کارشکنی و تأخیر کمتر است. همچنین یک نهاد برای فرجام خواهی و بررسی نظرات هیأت حل و فصل اختلافات نیز در سازمان تجارت وجود دارد.

اهداف یادشده در مقدمه موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت یعنی مواردی همچون بالابردن سطح زندگی مردم کشورهای عضو، فراهم نمودن امکانات ایجاد اشتغال کامل، افزایش درآمدهای واقعی و بالابردن سطح تقاضا، و بهره برداری مؤثر از منابع جهانی و گسترش تولید تجارت بین المللی اهداف سازمان جهانی تجارت نیز است.

به اضافه این که در این سازمان گسترش تولید و تجارت خدمات نیز علاوه بر گسترش تولید و تجارت کالاها مد نظر قرار گرفته است و استفاده از منابع جهانی هم به حمایت از محیط زیست و رشد پایدار مشروط شده است.

سازمان جهانی تجارت نیل به این اهداف را بر مبنای اصولی همچون اصل عدم تبعیض، اصل آزاد سازی تجاری، اصل تجارت عادلانه، اصل شفافیت، اصل رفتار ویژه و متفاوت با کشورهای در حال توسعه تعقیب می کند. البته باید توجه داشت که بر این اصول استثنائات زیادی وارد شده است و اینطور نیست که همه کشورهای عضو سازمان جهانی تجارت با هر سطحی از توسعه اقتصادی و یا هر میزان از حجم اقتصاد و تجارت به یک اندازه ملزم به رعایت این اصول باشند.

سازمان جهانی تجارت به عنوان یک سازمان بین المللی که اکثر کشورهای جهان عضو آن هستند برای انجام وظایف خود که مدیریت تجارت چندجانبه بین المللی است دارای ساختار تشکیلاتی به شرح زیر است:

کنفرانس وزیران:

کنفرانس وزیران بالاترین رکن سازمان جهانی تجارت و متشکل از وزیران ذیربط کلیه کشورهای عضو است. نشست کنفرانس وزیران معمولاً از وزیران بازرگانی یا وزیرانی که مسئولیت امور تجارت خارجی در کشورهای عضو سازمان جهانی تجارت را بر عهده دارند تشکیل شده و دست کم هر دو سال یکبار برگزار می شود. در نشست کنفرانس وزیران دستور کار تهیه شده توسط شورای عمومی مورد بررسی قرار می گیرد و در خصوص تمامی مسائل مربوط به امور سازمان جهانی تجارت در چارچوب موافقتنامه های تجاری چند جانبه تصمیم گیری می شود.

اولین نشست کنفرانس وزیران سازمان جهانی تجارت پس از تأسیس این سازمان در ماه دسامبر سال 1996 در سنگاپور برگزار شد. نشست دوم در ماه مه 1998 در شهر ژنو، نشست سوم در دسامبر 1999 در شهر سیاتل آمریکا، نشست چهارم در ماه نوامبر 2001 در دوحه قطر، نشست پنجم در سپتامبر 2003 در کانکون مکزیک و نشست ششم در دسامبر 2005 در هنگ کنگ برگزار شد.

شورای عمومی:

شورای عمومی که پس از کنفرانس وزیران مهمترین رکن سازمان جهانی تجارت محسوب می شود عهده دار امور جاری و روزمره سازمان است. طبق موافقتنامه تأسیس سازمان جهانی تجارت این شورا که متشکل از تمامی اعضای سازمان جهانی

تجارت است وظایف خود را در سه شکل الف - شورای عمومی، ب - هیأت حل و فصل اختلاف، ج - هیأت بررسی سیاست تجاری انجام می دهد. نشست های عادی شورای عمومی معمولاً هر دو ما یک بار با شرکت سفرای کشورهای عضو تشکیل می شود.

شورای عمومی در فاصله بین اجلاس های کنفرانس وزیران به نمایندگی از سوی کنفرانس تمامی امور مربوط به سازمان جهانی تجارت را انجام می دهد. این شورا چه در شکل هیأت حل و فصل اختلاف که برای نظارت بر رویه های حل و فصل اختلاف اعضاء تشکیل جلسه می دهد و چه در شکل هیأت بررسی سیاست تجاری که برای تجزیه و تحلیل سیاست تجاری اعضاء تشکیل جلسه می دهد گزارشات خود را به کنفرانس وزیران ارائه می کند.

شوراهای بخشی:

رکن بعدی سازمان جهانی تجارت شوراهای بخشی است که هر یک مسئولیت اداره بخش وسیعی از مسائل تجاری را بر عهده دارد و به شورای عمومی گزارش می دهد. تعداد این شوراها سه مورد است که عبارتند از: الف - شورای تجارت کالاها، ب - شورای تجارت خدمات، ج - شورای جنبه های تجاری مرتبط با مالکیت فکری.

به طوری که از نام این شوراها برمی آید هر یک از آنها مسئول اجرای موافقتنامه های سازمان جهانی تجارت در قلمروهای تجاری مربوط است. این شوراها متشکل از تمامی اعضای سازمان است. همچنین سه شورای بخشی دارای نهادهای وابسته هستند. اگرچه حیطه کاری این نهادها محدودتر است، اما آنها همچون شوراهای یادشده متشکل از تمامی اعضای سازمان جهانی تجارت بوده و گزارش کار خود را به شورای عمومی ارائه می کنند.

این نهادها مسائلی همچون تجارت و توسعه، محیط زیست، موافقتنامه های تجارت منطقه ای و مسائل اداری را شامل می شود. کنفرانس وزیران سازمان جهانی تجارت در اولین نشست خود در دسامبر سال 1996 در سنگاپور با ایجاد گروههای کاری جدید در زمینه های سیاست سرمایه گذاری و رقابت، شفافیت در خریدهای دولتی، و تسهیل تجاری موافقت کرد.

کمیته های تخصصی:

هر یک از شوراهای سطوح عالی دارای کمیته های وابسته بخود هستند که از نظر سلسله مراتب سازمانی در مرحله بعد از این شوراها قرار می گیرند. این کمیته ها که متشکل از تمامی اعضای سازمان جهانی تجارت هستند به شوراهای مربوطه گزارش می دهند. تعداد این نوع کمیته ها در زیر مجموعه شورای تجارت کالاها 16 مورد است که در زمینه های تخصصی فعالیت می کنند. همچنین شورای تجارت خدمات نیز 4 کمیته وابسته به خود دارد. در سطح شورای عمومی نیز هیأت حل و فصل اختلاف دو نهاد فرعی وابسته دارد که عبارت است از پانل های حل و فصل اختلاف و هیأت استیناف.

دبیرخانه:

دبیرخانه سازمان جهانی تجارت که مقر آن در شهر ژنو سوئیس است مسئول اداره امور اداری است. در حال حاضر سازمان جهانی تجارت حدود 700 کارمند دارد. عمده فعالیت دبیرخانه مربوط به مذاکرات الحاق اعضای جدید و ارائه مشورت های لازم به کشورهای متقاضی عضویت در سازمان می باشد. در رأس دبیرخانه مدیرکل قرار دارد که توسط شورای عمومی انتخاب می شود. مدیرکل با همکاری معاونان خود امور دبیرخانه و بخش های مختلف آن را اداره می کند.

اولین مدیر کل سازمان جهانی تجارت «پیترو ساترلند» آخرین مدیر کل گات بود که برای مدتی پس از تأسیس این سازمان مدیر کلی آن را نیز بر عهده داشت. دومین مدیرکل سازمان جهانی تجارت «رناتو روجیرو» از ایتالیا بود که دوره چهارساله او که از سال 1995 آغاز شده بود در آوریل سال 1999 به پایان رسید. سومین مدیرکل سازمان جهانی تجارت آقای مایک مور از استرالیا بود که تا از سال 1999 تا سال 2002 در این منصب قرار داشت. چهارمین مدیر کل سازمان جهانی تجارت آقای سوپاچای پانیچ پاکدی از تایلند بود که از سال 2002 تا سال 2005 عهده دار این مسئولیت بود. مدیر کنونی سازمان

جهانی که در واقع پنجمین مدیر کل این سازمان می باشد تجارت آقای پاسکال لامی از کشور فرانسه است که از سال 2005 عهده دار این سمت شده است.

17 (ISF) International Shipping Federation

فدراسیون جهانی کشتیرانی

ISF تنها سازمان بین المللی کارفرمایان است که به مسایل نیروی کار دریایی می پردازد و مشاوره و راهنمایی به اعضا و یا متقاضیان در زمینه های مرتبط میدهد. این فدراسیون صدای کارفرمایان را به گوش صنعت می رساند و در واقع از جنبه ای دیگر بر اجرای فنی STCW (کنوانسیون سازمان جهانی دریانوردی در خصوص آموزش و گواهینامه های دریانوردان) نظارت می کند و در زمینه های اجرایی آن مشاوره میدهد.

دبیرخانه این فدراسیون همچنین از سایر سازمان ها نظیر سازمان خواهرخوانده اش ICS (International Chamber of Shipping) حمایت می نماید، و درحالیکه هر سازمان دارای استقلال می باشد لیکن این تعاملات و تبادلات از دوباره کاری ها جلوگیری کرده و باعث اشتراک اطلاعات میگردند.

در حوزه روابط برون سازمانی، ISF بعنوان بازوی مشورتی برای سازمان جهانی کار (ILO) عمل میکند و جایگاه مالکان کشتی ها را در تمامی مجامع دریایی و همچنین IMO تامین می نماید. این فدراسیون عضو کمیته بین المللی رفاه دریانوردان می باشد و بطور مداوم با نمایندگان اتحادیه های دریایی از جمله فدراسیون بیت المللی کارگران حمل و نقل (ITF) در ارتباط می باشد.

شورای این فدراسیون هر ساله دو مرتبه به ریاست رییس فدراسیون تشکیل جلسه می دهد، دو کمیته اصلی ISF عبارتند از

- کمیته امور کارگری
- کمیته پرسنلی و آموزشی

هدف اصلی ISF ترویج و ارائه دیدگاه های مالکان و گردانندگان کشتی ها در مسایل مربوط به نیروی کار، آموزش و رفاه دریانوردان در صنعت جهانی دریانوردی می باشد، بطور خلاصه و در همکاری با ILO این فدراسیون اوامر ذیل را مد نظر دارد:

- ✓ تشویق و ترویج استخدام و بکارگیری دریانوردان روی کشتی ها
- ✓ توسعه استانداردها و سیاست های استخدام دریانوردان
- ✓ بررسی جنبه های حقوقی و قانونی دریانوردی ایمن، امن و حافظ محیط زیست

کشور ایران عضو ISF نمی باشد.

18 (UNCTAD) United Nations Conference on Trade and Development

کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل متحد (آنکتاد)

کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (UNCTAD: United Nations Conference on Trade and Development) که به اختصار آنکتاد نامیده می‌شود در سال ۱۹۶۴ میلادی با هدف یک پارچگی کشورهای در حال توسعه با اقتصاد جهانی تاسیس شد

آنکتاد یک رکن فرعی مجمع عمومی سازمان ملل متحد است و بر مبنای قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد بنا شده است. آنکتاد از ابتدای تاسیس فاقد شخصیت حقوقی بین المللی بوده است.

آنکتاد در تصمیمات خود در عرصه تجارت بین الملل و توسعه اقتصادی، مفهوم حاکمیت اقتصادی را علاوه بر حاکمیت سیاسی لحاظ نمود و اصل برابری، همکاری بین المللی مبتنی بر انصاف و وابستگی متقابل به نفع کشورهای در حال توسعه را مورد تاکید قرار داده است.

آنکتاد در پی آزادی تجارت بین المللی در چارچوب حمایت از کشورهای توسعه نیافته جهان، کاهش میزان ضررها و مساعدت برای توسعه اقتصادی آنها و غیره می‌باشد.

به عبارت دیگر آنکتاد اتخاذ رفتار مساعد را ترجیحاً به نفع کشورهای توسعه نیافته جهت سوق دادن این گونه کشورها به سطحی متوازن و متعامل با کشورهای توسعه یافته، به عنوان یک قاعده و اصل می‌داند.

لذا قالب فرمول رفتار مساعد، در موارد لزوم آزادی تجارت بین المللی را نپذیرفته است، لکن در موارد مقتضی در راستای منافع کشورهای در حال توسعه، آزادی تجارت بین المللی مورد قبول واقع شده است.

آنکتاد محور مرکزی سازمان ملل متحد برای برخورد یکپارچه با تجارت و توسعه و مباحث مرتبط با حوزه‌های مالی، تکنولوژی و سرمایه گذاری و توسعه در کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته است.

آنکتاد از طریق جستجو و تجزیه و تحلیل رویه‌ها و جمع آوری اطلاعات به دنبال ایجاد زمینه برای مشورت بین دولت‌ها و تبادل تجربیات با هدف یکپارچه سازی عوامل توسعه است. آنکتاد با سازمان‌های دیگر برای رفع نیازهای کشورهای در حال توسعه همکاری دارد.

دبیرخانه آنکتاد در انجام وظایفش همراه با دولت‌های عضو و در تعامل با سازمان‌های وابسته به سازمان ملل متحد و کمیته‌های منطقه‌ای همانند موسسات دولتی، سازمان‌های غیر دولتی و غیره کار می‌کند.

آنکتاد در راستای تسهیل فرآیند توسعه در کشورهای در حال توسعه فعالیت‌های مختلفی را انجام داده است که یکی از آنها توجه به موضوع کارایی تجاری است. یکی از راهکارهای ارائه شده توسط آنکتاد در جهت افزایش کارایی تجاری کشورهای در حال توسعه برنامه نقطه تجاری است.

در برنامه سال ۱۹۹۹، اهداف آنکتاد توسط اعضا برای کمک به راه اندازی و هماهنگ کردن نقاط تجاری در سراسر دنیا مجدداً مورد بررسی قرار گرفت.

در اکتبر سال ۱۹۹۹ اعضای آنکتاد استراتژی جدیدی با ۲ جهتگیری اصلی برای فعالیت‌های آنکتاد با توجه به برنامه‌های نقاط تجاری ارائه نمودند:

- توسعه دامنه و کیفیت خدمات فراهم شده بوسیله شبکه نقاط تجاری جهان GTPNet:Global Trade Point Network

- توانمندسازی نقاط تجاری با نظر به بهبود پایداری نقاط تجاری و کاهش وابستگی آنها به منابع آنکتاد

مرکز توسعه نقطه تجاری ملل متحد:

مرکز توسعه نقطه تجاری ملل متحد (UNTPDC) وابسته به آنکتاد در ژوئن سال ۱۹۹۳ تأسیس و ابتدا در بانکوک مستقر شد و از نزدیک با کمیسیون اجتماعی و اقتصادی آسیا و اقیانوسیه و موسسه آسیایی تکنولوژی همکاری می‌کرد.

این مرکز از جولای سال ۱۹۹۵ به ملبورن (استرالیا) منتقل شد و در آنجا توسط موسسه تکنولوژی رویال ملبورن پشتیبانی شد. این موسسه در زمینه مباحث تحقیق و توسعه با مرکز توسعه نقطه تجاری ملل متحد همکاری می‌کند.

این سازمان علاوه بر فعالیت های مهم در زمینه همکاریهای دریایی دست به انتشار راهنماهای بسیار مفیدی در زمینه هایی همچون خصوصی سازی بنادر و اندازه گیری شاخص های عملکرد بنادر زده است.